Torsdag den 24. november 2022

P9_TA(2022)0418

Den fortsatte undertrykkelse af den demokratiske opposition og civilsamfundet i Belarus

Europa-Parlamentets beslutning af 24. november 2022 om den fortsatte undertrykkelse af den demokratiske opposition og civilsamfundet i Belarus (2022/2956(RSP))

(2023/C 167/07)

Europa-Parlamentet,

— der henviser til sine tidligere beslutninger om Belarus,

— der henviser til verdenserklæringen om menneskerettigheder og til samtlige menneskerettighedskonventioner, som Belarus er tiltrådt,

— der henviser til Rådets konklusioner af 12. oktober 2020,

— der henviser til konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 21. og 22. oktober 2021,

— der henviser til rapporter udarbejdet af internationale og uafhængige belarusiske menneskerettighedsorganisationer,

— der henviser til rapporterne af 4. maj 2021 og 20. juli 2022 fra Anaïs Marin, FN's særlige rapportør om menneskerettighedssituationen i Belarus, til FN's Menneskerettighedsråd og til opfordringen fra FN's eksperter den 10. oktober 2022 til øjeblikkelig løsladelse af en fængslet nobelprisvinder og andre rettighedsforkæmpere i Belarus,

— der henviser til rapport af 4. marts 2022 fra FN's højkommissær for menneskerettigheder om menneskerettighedssituationen i Belarus forud for og efter præsidentvalget i 2020,

— der henviser til G7-udenrigsministernes erklæring om Belarus af 4. november 2022,

— der henviser til erklæringen af 13. juli 2022 fra repræsentanten for mediefrihed under Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa (OSCE) om vedvarende fængsling af journalister og mediefolk i Belarus,

— der henviser til erklæringen af 7. oktober 2022 fra Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten) om en domstolsafgørelse mod uafhængige mediерepræsentanter,

— der henviser til forretningsordenens artikel 144, stk. 5, og artikel 132, stk. 4,

A. der henviser til, at det belarusiske regimes systematiske undertrykkelse af civilsamfundet og menneskerettighedsforkæmpere har til formål at bringe alle tilbageværende uafhængige stemmer i Belarus til tavshed; der henviser til, at det anslås, at over 10 000 belarusere på et eller andet tidspunkt har været tilbageholdt som straf for at protestere mod regimet; der henviser til, at menneskerettighedsforkæmpere, oppositionspolitikere, repræsentanter for civilsamfundet, kunstnere, uafhængige journalister, fagforeningsledere og -medlemmer og andre aktivister systematisk udsættes for voldelig undertrykkelse og tvinges til at flygte;

B. der henviser til, at krænkelserne af menneskerettighederne i Belarus er eskaleret siden august 2020 med over 1 400 politiske fanger pr. november 2022, herunder modtageren af Nobels fredspris 2022, Ales Bialiatski; der henviser til, at listen over indsatte omfatter mindreårige, personer med handicap, pensionister og alvorligt syge personer; der henviser til, at retssagerne mod politiske fanger er fortsat, og at der er afsagt domme i et hidtil uset omfang;

C. der henviser til, at der foretages et stadigt stigende antal overgreb på Belarus' bredt støttede prodemokratiske oppositionsbevægelse; der henviser til, at den regionale domstol i Hrodna i oktober 2022 afsagde en 25-årig dom over den politiske aktivist Mikalai Autukhovich på grundlag af fuldt ud fabrikerede anklager, der omfattede højforræderi; der henviser til, at dette er den længste fængselsstraf nogensinde, der er idømt en modstander af Lukasjenkaregimet; der henviser til, at Autukhovich, der gik i sultestrejke i løbet af sommeren, er blevet slået og tortureret, siden han blev fængslet;

D. der henviser til, at 11 andre tiltalte i sagen sammen med Autukhovich benævnes »Autukhovichs tolv« og blev idømt tilsammen 169,5 års fængsel, nemlig Paval Sava, Halina Dzerbysh, Volha Mayorava, Viktar Snehur, Uladzimer Hundar, Syarhey Razanovich, Paval Razanovich, Lyobov Razanovich, Iryna Melkher, Anton Melkher og Iryna Harachkina; der henviser til, at nogle af de tilbageholdte personer gentagne gange blev anbragt i isolation, efter at deres familier havde rapporteret om voldelig behandling og endda tortur af fangerne fra fængselsvagternes side;

E. der henviser til, at de belarusiske domstole har afsagt mange hundrede uretfærdige og vilkårlige domme i politisk motiverede retssager i sagen om »runddans«, hvor retsmøderne ofte blev afholdt bag lukkede døre, uden retfærdig rettergang og uden adgang for EU-diplomater til at observere retssagerne;

F. der henviser til, at Belarus' undersøgelsesudvalg har indledt særlige procedurer in absentia mod ledere af den demokratiske belarusiske opposition og medlemmer af koordinationsrådet, nemlig Sviatlana Tsikhanouskaya, Pavel Latushka, Volha Kavalkova, Maria Maroz, Siarhei Dyleuski, Dmitry Navosha, Valeria Zanemonskaya, Daniil Bogdanovich, Yanina Sazanovich, Volha Vysotskaya, Aleksandra Gerasimova, Aliaksandr Opeikin og Dmitry Soloviev, blandt andre;

G. der henviser til, at ledere og repræsentanter for de demokratiske oppositionspartier, herunder Pavel Seviarynets, Mikalai Kazlou, Antanina Kavaleva, Aksana Alyakseeva, Tatsiana og Dzmitry Kaneuski, Ihar Salavei, Pavel Spiryn, Uladzimir Niapomniashchykh, Aliaksandr Agraitsovich, Pavel Belavus, Andrei Kudzik, Mikolai Siarhienka, Ramuald Ulan, Aliaksandr Nahela, Andrei Kabanau, Artur Smaliakou, Andrei Asmalouski, Dziana Charnushyna, Mikola Statkevich, Siarhei Tsikhanouski, Viktar Babaryka, Maryia Kalesnikava, Maksim Znak, Ihar Losik og Sergey Sparish, fortsat er fængslet under umenneskelige forhold;

H. der henviser til, at det belarusiske regime ikke efterforsker de tusindvis af rapporter om politibrutalitet; der henviser til, at den i stedet fremmer og belønner de ansvarlige for disse handlinger; der henviser til, at den udbredte straffrihed for menneskerettighedskrænkelser fastholder det belarusiske folks desperate situation; der henviser til, at fraværet af retsstatsprincippet hindrer deres ret til en retfærdig rettergang;

I. der henviser til, at Belarus er det eneste land i Europa, der anvender dødsstraf, og at der for nylig er bebudet henrettelser af politiske modstandere af regimet; der henviser til, at den belarusiske straffelov i januar 2022 blev ændret og derefter undertegnet af Lukasjenka i maj 2022 for at udvide dødsstraffen til at kunne anvendes efter »forsøg på terrorhandlinger« med det endelige formål at ramme politiske systemkritikere og indføre retssager in absentia af »ekstremistiske« eller »terroristiske« årsager;

J. der henviser til, at tortur stadig anvendes af Lukasjenkaregimet, og at politiske fanger fortsat rapporterer om forværrede helbredsforhold, ydmygelse og umenneskelig og grusom behandling; der henviser til, at Lukasjenka har udvidet sin kampagne mod menneskerettighedsaktivister og journalister efter at have fængslet Andrzej Poczobut, en fremtrædende journalist og aktivist for det polske mindretal i Belarus, som blev føjet til dets »terroristliste«; der henviser til, at den uacceptable forfølgelse af det polske mindretal og andre mindretal er blevet intensiveret, herunder de belarusiske myndigheders nylige beslutninger om at afskaffe uddannelse på polsk og litauisk, foretage ransagninger i polske lederes huse og ødelægge polske kirkegårde og gravene, hvor der ligger digtere, forfattere, oprørere og soldater fra hjemmehæren; der henviser til, at myndighederne har opsagt kontrakten, der tillader, at det romersk-katolske sogn af St. Simon og St. Helen gratis kan bruge den røde katolske kirke, og at de derefter måtte fjerne deres ejendom kirken;

K. der henviser til, at universitetsstuderende ifølge den særlige rapportør om menneskerettighedssituationen i Belarus udsættes for vilkårlig tilbageholdelse, uberettiget afskedigelse og udvisning fra studier, hvilket klart truer deres akademiske frihed;

L. der henviser til, at Belarus har trukket sig ud af Århuskonventionen, som har været til stor nytte med hensyn til at styrke adgangsrettigheder, bæredygtig udvikling og miljødemokrati;

M. der henviser til, at myndighederne ofte benytter sig af overvågning, onlinecensur og desinformation og anvender teknologier til at kontrollere befolkningen; der henviser til, at denne undertrykkende praksis udgør endnu et skridt i retning af digital autoritarisme og undertrykkelse af menneskers digitale rettigheder i Belarus, hvilket resulterer i en eskalerende intimidering af borgerne og indskrænkning af civilsamfundets råderum; der henviser til, at ytringsfriheden derfor ikke længere eksisterer;

N. der henviser til, at uafhængige medier den 14. november 2022 rapporterede om den strafferetlige forfølgelse af Irena Valius og Renata Dzemanchuk, ledere af sammenslutningen af polakker i Belarus;

O. der henviser til, at Lukasjenkaregimet i Belarus fortsat muliggør Ruslands uberettigede angrebskrig mod Ukraine ved at tillade Rusland at anvende belarusisk territorium til militære angreb mod Ukraine;

P. der henviser til, at de belarusere, der har sluttet sig til antikrigsbevægelsen, udsættes for repressive foranstaltninger, anholdes administrativt eller anklages for strafbare handlinger, herunder advokat Alexander Danilevich, som står over for strafferetlige anklager i forbindelse med sin undertegnelse af et offentligt andragende mod krigen i Ukraine og tre belarusiske borgere, Dzianis Dzikun, Dzmitry Ravich og Aleh Malchanau, som står over for terroranklager for sabotage af jernbaneinfrastruktur for at forhindre transport af russisk militært udstyr;

Q. der henviser til, at menneskerettighedscentret Viasna står over for en række strafferetlige efterforskninger, og at der er rejst tiltale mod bl.a. Ales Bialiatski, Valiantsin Stefanovich, Uladzimir Labkovich, Marfa Rabkova, Leanid Sudalenka, Tatsiana Lasitsa og Andrei Chapiuk;

R. der henviser til, at mere end 600 ikke-statslige organisationer (NGO'er) er blevet afviklet eller er ved at blive afviklet, herunder næsten alle menneskerettighedsgrupper, der arbejder i landet; der henviser til, at forfølgelsen af uafhængige fagforeninger stadig er i gang, og at deres ledere og aktivister, herunder Aliaksandr Yarashuk, Henadz Fiadynich, Siarhei Antusevich, Mikhail Hromau, Iryna Bud-Husaim, Yanina Malash, Vasil Berasnieu, Zinaida Mikhniuk, Aliaksandr Mishuk, Ihar Povarau, Yauhen Hovar, Artsiom Zhernak og Daniil Cheunakou, fortsat er fængslet; der henviser til, at Belarus' højesteret i juli afviklede den belarusiske kongres af demokratiske fagforeninger, som er en paraplyorganisation for uafhængige fagforeninger, for at lukke og dermed effektivt forbyde alle uafhængige fagforeninger;

S. der henviser til, at journalister fortsat er en af de grupper, som regimet mest målrettet går efter, herunder Katsiaryna Andreyeva, Iryna Slaunikava, Siarhei Satsuk, Ihar Losik, Ksenia Lutskina og Andrei Kuznechyk; der henviser til, at den regionale domstol i Minsk den 6. oktober 2022 idømte tre journalister fra det forbudte uafhængige medie BelaPAN, nemlig Iryna Leushyna, chefredaktør, Dzmitry Navazhylau, direktør, Andrei Aliaksandrau, vicedirektør, samt en uafhængig journalist Iryna Zlobina, fængselsstraffe på mellem 4 og 14 år;

T. der henviser til, at retten til frit at deltage i fredelige forsamlinger til stadighed krænkes; der henviser til, at der ikke er blevet godkendt nogen gadedemonstrationer fra oppositionen siden det svigagtige præsidentvalg i august 2020;

U. der henviser til, at Lukasjenka fortsætter sin politik med at russificere Belarus og presser på for at marginalisere og ødelægge udtryk for belarusernes nationale identitet, herunder med hensyn til sprog, uddannelse og kultur, gennem vilkårlige anholdelser, tilbageholdelse og navnlig brutal behandling af kulturelle personligheder;

1. fastholder sin stærke solidaritet med det belarusiske folk samt med medlemmerne af den demokratiske opposition og civilsamfundet, som fortsat kæmper for et frit, suverænt og demokratisk Belarus;

2. minder om, at EU og dens medlemsstater ikke anerkendte resultatet af præsidentvalget i 2020 på grund af omfattende forfalskninger og svindel og ikke anerkender Aljaksandr Lukasjenka som Belarus' præsident; opfordrer til fortsat støtte til den belarusiske demokratiske opposition og det uafhængige civilsamfund, herunder medlemmer af de europæiske politiske familier; glæder sig over dannelsen af Belarus' fælles overgangsregering under ledelse af Sviatlana Tsikhanouskaya, hvilket

følger oprettelsen af koordineringsrådet og den nationale krisestyring; opfordrer oppositionens demokratiske kræfter til at opretholde og fremme enhed baseret på målet om et frit, demokratisk og uafhængigt Belarus; bemærker, at mange belarusere betragter Sviatlana Tsikhanouskaja som vinder af præsidentvalget i 2020;

3. gentager sin urokkelige støtte til den belarusiske demokratiske opposition og civilsamfundet og opfordrer dem til fortsat at handle i det belarusiske folks interesse og til at udarbejde en plan for reform af landet; bemærker, at Ukraines sejr vil fremskynde demokratiske forandringer i Belarus; gentager, at det belarusiske folks legitime krav om demokrati baseret på menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, velstand, suverænitet og sikkerhed i overensstemmelse med OSCE's principper skal imødekommes; gentager sine tidligere opfordringer til nye frie og retfærdige valg under international observation fra OSCE's Kontor for Demokratiske Institutioner og Menneskerettigheder;

4. fordømmer på det kraftigste de uberettigede og politisk motiverede domme, der er afsagt over medlemmer af »Autukhovichs tolv« samt over de mere end 1 400 politiske fanger, der tilbageholdes; kræver, at der øjeblikkeligt sættes en stopper for volden og undertrykkelsen samt betingelsesløs løsladelse af alle politiske fanger og alle personer, der vilkårligt tilbageholdes, arresteres eller dømmes af politisk motiverede årsager, og at alle anklager mod dem frafaldes; kræver også fuld rehabilitering og økonomisk kompensation for de skader, de har lidt som følge af deres ulovlige tilbageholdelse; understreger i mellemtiden, at der er behov for oplysninger om deres opholdssted og forholdene under frihedsberøvelsen samt for, at de har adgang til advokater efter eget valg og lægehjælp og for at sikre deres kommunikation med familiemedlemmer; kræver, at Lukasjenkaregimet gør det muligt at observere og overvåge retssagerne mod alle politiske fanger, herunder prodemokratiske aktivister, medlemmer af den demokratiske opposition, menneskerettighedsforkæmpere, journalister og fagforeningsfolk;

5. fordømmer på det kraftigste Belarus' engagement i Ruslands uberettigede og uprovokerede angrebskrig mod Ukraine; fordømmer den nye deployering af russiske væbnede styrker i Belarus; fordømmer de belarusiske embedsmænds ondsindede og trusselsbaserede retorik mod Ukraine; bemærker, at Lukasjenka og dem, der er knyttet til ham, er lige ansvarlige for krigsforbrydelserne i Ukraine og bør drages til ansvar ved den internationale domstol og ICC;

6. opfordrer Kommissionen, medlemsstaterne og EU-Udenrigstjenesten til at samarbejde med internationale partnere som OSCE's Moskvamekanisme og FN's Menneskerettighedsråd samt menneskerettighedsforkæmpere og civilsamfundet på stedet, for at sikre overvågning og dokumentation af og rapportering om menneskerettighedskrænkelser og efterfølgende ansvarsstillelse og retfærdighed for ofrene; glæder sig over og støtter oprettelsen af den internationale ansvarlighedsplatform for Belarus; gentager, at det er vigtigt at fortsætte den diplomatiske isolation af Belarus, mindske EU's og dets medlemsstaters diplomatiske tilstedeværelse i landet og fortsætte isolationen af Belarus i internationale organisationer;

7. opfordrer indtrængende de belarusiske myndigheder til at indstille al undertrykkelse, forfølgelse, tortur og mishandling af befolkningen, herunder vold mod kvinder og sårbare grupper og tvungne forsvindinger; fordømmer fortsat de umenneskelige fængselsforhold, de voldsomme ydmygelser og de forværrede helbredsforhold for de politiske fanger;

8. udtrykker bekymring over at leverandører til store EU-baserede virksomheders angiveligt bruger tvangsarbejde af indsatte i belarusiske straffelejre; opfordrer alle EU-baserede virksomheder til at udvise særlig omhu og afslutte deres forbindelser med alle belarusiske leverandører, der anvender tvangsarbejde i deres forsyningskæder, undertrykker deres ansattes borgerlige og politiske rettigheder eller åbent støtter det voldelige regime; opfordrer Rådet til at indføre sanktioner over for alle belarusiske eller internationale virksomheder, der opererer i Belarus, og som anvender tvangsarbejde i deres forsyningskæder, undertrykker deres ansattes borgerlige og politiske rettigheder eller åbent støtter det voldelige regime; opfordrer indtrængende Lukasjenkaregimet til at sætte en stopper for sin praksis med at anvende tvangsarbejde i straffelejre;

9. fordømmer Lukasjenkas bestræbelser på at undergrave belarusisk kultur, herunder mindretalskulturer, og russificere nationen; opfordrer EU til at støtte belarusiske uafhængige kulturelle organisationer såsom teatre, kor, skoler, folkesanggrupper og kunstnere; beklager det belarusiske indenrigsministeriums beslutning om at stemple landets patriotiske motto »Zhyve Belarus!« (»Længe leve Belarus!«) som et nazistisk motto;

Torsdag den 24. november 2022

10. fordømmer på det kraftigste det russiske militærs brug af belarusisk territorium til dets aggression mod Ukraine; glæder sig over de foranstaltninger, som det belarusiske samfund har truffet for at modsætte sig brugen af Belarus' territorium til at lette den russiske invasion af Ukraine; udtrykker sin støtte til Kastuś Kalinoŭski-regimentet og Pahonia-regimentet, som støtter Ukraine i dets forsvar mod den russiske angrebskrig; tilslutter sig den belarusiske demokratiske oppositions og civilsamfundets holdning om, at Belarus bør anerkendes som et besat eller de facto besat område, og tilslutter sig deres opfordring til øjeblikkelig tilbagetrækning af russiske tropper fra Belarus og Ukraine;

11. gentager sin opfordring til Rådet og Kommissionen om at forhindre omgåelse af sanktioner og opfordrer til en streng afspejling af de sanktioner, der er udstedt mod Rusland, til også at gælde over for Belarus, og til en passende anvendelse heraf i forbindelse med alle fremtidige sanktionsrunder; opfordrer Kommissionen, medlovgiverne og medlemsstaterne til at færdiggøre den retlige ordning, der giver mulighed for konfiskation af aktiver, der er indefrosset af EU, hvilket også vil gøre det muligt at konfiskere aktiver tilhørende Lukasjenka, hans familie og den indre cirkel, der muliggør regimets eksistens, herunder dommere, anklagere, propagandister, medlemmer af militsen, KGB og sikkerhedsaktører, der er involveret i undertrykkelse, domfældelse, ulovlig tilbageholdelse og tortur, og at kanalisere disse ressourcer til at støtte ofrene og den belarusiske demokratiske opposition;

12. glæder sig over tildelingen af Nobels fredspris 2022 til menneskerettighedsadvokaten, grundlægger af menneskerettighedscentret Viasna og modtageren af Sakharovprisen 2020, Ales Bialiatski; fordømmer den fortsatte fængsling af Ales Bialiatski, Valiantsin Stefanovic og Uladzimir Labkhovich på politisk motiverede anklager om menneskesmugling og finansiering af kollektive handlinger, der krænker den offentlige orden, som medfører en straf på op til 12 års fængsel efter domfældelse, og opfordrer til, at de løslades omgående og betingelsesløst; tilslutter sig opfordringen fra formanden for den norske Nobelkomité til Lukasjenkaregimet om at sikre løsladelse af Ales Bialiatski forud for overrækkelsen af Nobels fredspris den 10. december 2022;

13. glæder sig over oprettelsen af en kontaktgruppe i Europarådet i samarbejde med de belarusiske demokratiske kræfter og civilsamfundet; opfordrer EU-institutionerne, medlemsstaterne og internationale organisationer til at styrke det systemiske samarbejde med de demokratiske repræsentanter for Belarus;

14. glæder sig over, at EU og medlemsstaterne, navnlig Polen og Litauen, har ydet støtte og beskyttelse til belarusere, der er tvunget til at flygte fra landet; opfordrer medlemsstaterne til at opretholde deres solidaritet med mennesker, der flygter fra Belarus, og opfordrer Kommissionen til at støtte disse bestræbelser yderligere;

15. glæder sig over Kommissionens omfattende plan for økonomisk støtte til et demokratisk Belarus, men kræver, at disse midler skal være umiddelbart tilgængelige for at støtte det vigtige arbejde, der udføres af civilsamfundet, uafhængige medier, fagforeninger og den belarusiske opposition i eksil, samt dem, der flygter fra det undertrykkende regime; opfordrer de europæiske politiske partier og fonde til at yde direkte støtte til deres belarusiske partimedlemmer og til den bredere opposition; opfordrer Kommissionen til yderligere at støtte uafhængige nyhedsmedier, navnlig nye medier såsom Nexta, der på trods af et bredt publikum i Belarus hidtil ikke har modtaget nogen finansiel støtte fra EU;

16. opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til fortsat at bistå den demokratiske opposition, civilsamfundet og menneskerettighedsforkæmpere, fagforeningsrepræsentanter og uafhængige medier i Belarus og i udlandet med henblik på at forberede sig på landets fremtidige demokratiske overgang; roser næstformanden i Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik (NF/HR) for hans regelmæssige indbydelser til Sviatlana Tsikhanovskaya til møder i Rådet for Udenrigsanliggender, herunder til rundbordsdialogen den 14. november 2022; glæder sig i denne forbindelse over oprettelsen af missionen for demokratisk Belarus Bruxelles;

17. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at udarbejde regler og procedurer til håndtering af sager, hvor menneskerettighedsforkæmpere og andre civilsamfundsaktivister fratages deres statsborgerskab i Belarus, samt til at yde støtte til de belarusere, der er bosiddende i EU, og hvis identitetsdokumenter udløber, og som ikke har mulighed for at forny dem, da de ikke kan vende tilbage til Belarus;

18. opfordrer Rådet og den højtstående repræsentant/næstformanden til at undersøge yderligere foranstaltninger ud over sanktioner og til at udvikle en sammenhængende og omfattende langsigtet tilgang til Belarus, der koordineres tæt med ligesindede lande og internationale organisationer; opfordrer EU-Udenrigstjenesten til at gå forrest i koordineringen af en sammenhængende politik med medlemsstaterne og andre EU-institutioner;

19. fordømmer Belarus' beslutning om at trække sig ud af Århuskonventionen, navnlig i forbindelse med opstarten af Astravjets-atomkraftværket (NPP), uden fuldt ud at gennemføre henstillingerne om stresstest, og beklager yderligere forsømmelighed med hensyn til overholdelse af de højeste regler for nuklear sikkerhed på Astravjets-atomkraftværket; fordømmer det belarusiske regimes brutale forfølgelse af miljøforkæmpere, menneskerettighedsforkæmpere og NGO'er, der rejser spørgsmål om nuklear sikkerhed;

20. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Rådet, Kommissionen, næstformanden i Kommissionen/Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik, medlemsstaternes regeringer og parlamenter, Europarådet, Organisationen for Sikkerhed og Samarbejde i Europa, myndighederne i Republikken Belarus og Den Russiske Føderation og repræsentanterne for den belarusiske demokratiske opposition.